בבית המשפט השלום **ת"א 9436-09-23**
בתל אביב-יפו

ידידת **האגודה לזכויות האזרח בישראל, ע"ר 580011567**
בית המשפט:

ע"י ב"כ עוה"ד הגר שחטר ו/או עוה"ד אבנר פינצ'וק ו/או עודד פלר ו/או גדיר ניקולא ו/או דבי גילד-חיו ו/או מיכל תג'ר ו/או טל חסין ו/או ניצן אילני ו/או רעות שאער ו/או הילה שרון ו/או עדן גלעד ו/או יעל זיידמן ו/או אלזה בונייה

בעניין שבין:
התובע: **דורון עוזרי**

ע"י ב"כ עו"ד יוני ג'ורנו

- נגד -

הנתבעות: **1. ע"ש**
2. נ"ק
3. א"ב
4. צ"ש
5. ס"י
6. ע"ג
7. ח"מ

נתבעות 1 ו-3-7 ע"י ב"כ עו"ד אברהם גל

עמדת ידידת בית המשפט

בהחלטתו מיום 14.6.2026 הורה בית המשפט הנכבד להמציא את פרוטוקול הדיון ליועץ המשפטי של האגודה לזכויות האזרח בישראל (להלן: **האגודה**), על מנת שתבחן האם היא מעוניינת להצטרף להליך כידידת בית המשפט, ולחלופין – לצרף את עמדתה. ביום 11.8.2026 התיר בית המשפט הנכבד להגיש עמדתה בתוך 45 ימים. האגודה מודה לבית המשפט הנכבד על הזמנתו להצטרף גם להליך זה, ומתכבדת להגיש עמדתה.

29 באוקטובר 2026

הגר שחטר, עו"ד
ב"כ האגודה לזכויות האזרח בישראל

א. תביעות השתקה – רקע בקליפת האגוז

1. תביעות השתקה (ובאנגלית **SLAPP**, ראשי תיבות של: **Strategic Lawsuits Against Public Participation**) הן תביעות אזרחיות, או איום בהן, שעניינן בהשתקת שיח ציבורי או ביקורת נגד התובע. "העוקץ" בהליכים אלו, הוא שללא תלות בתוצאותיו, עצם החשיפה להליך משפטי משיתה מחירים כבדים על הנתבעים. מעבר לפגיעה בנתבע הספציפי, הליכים אלו מרתיעים גם אחרים מהשתתפות בשיח הציבורי, תוך פגיעה בחופש הביטוי ובדמוקרטיה. בנוסף, הם מעמיסים על מערכת המשפט (רע"א 1954/24 **וקנין נ' קיבוץ ניר דוד** (7.1.2025), פסקאות 19-20 לפסק דינו של השופט סולברג (להלן: **וקנין**)).

2. תביעות השתקה הפכו שכיחות בעולם, ואף בישראל. הן מופנות לא פעם נגד אזרחים מן השורה שמתבטאים בנושא שיש בו עניין ציבורי, לרבות עיתונאים, עובדות שנאבקות בניצול ובקיפוח, פעילות וארגונים לשינוי חברתי ולהגנת הסביבה או צרכנים המתלוננים על מוצר פגום. להרחבה, ראו: האגודה לזכויות האזרח **משתיק קול – משפטי דיבה כאיום על חופש הביטוי** (2013) (להלן: **משתיק קול**), שמציג את התופעה וסכנותיה ומצביע על מנגנונים משפטיים וציבוריים לצמצם את נזקיה.

עותק דוח **משתיק קול – משפטי דיבה כאיום על חופש הביטוי**, מצ"ב ומסומן נספח **1.**

3. הגם שבניגוד לעולם בארץ טרם נחקקה חקיקת אנטי-**SLAPP** (רחל אריאלי הרשקוביץ ותהילה שוורץ אלטשולר **תביעות השתקה – מאפיינים, סכנות ודרכי התמודדות** 96-145 (המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2022) (להלן: **אלטשולר ואריאלי**), מאז הרפורמה בסדר הדין האזרחי, החלו הספרות והפסיקה לסווג תביעות משתיקות ככאלו העומדות בניגוד לאיסור המפורש על שימוש לרעה בהליכי משפט, אשר מאפשר את מחיקת ההליך ומהווה טעם עצמאי לקביעת הוצאות משפט (תקנות 4, 42 ו-151 לתקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט- 2018 (להלן: **תקנות סדר הדין האזרחי**)). תביעות השתקה נתפסות בספרות ובפסיקה כדוגמה המובהקת של שימוש לרעה בהליכי משפט, שכן, כפי שתואר – בתביעות מעין אלה ההליך המשפטי נועד למנוע ביקורת ולהשתיק שיח (ישכר רוזן-צבי **הרפורמה בסדר הדין האזרחי - מורה נבוכים** 307-309 (מהדורה שלישית (דיגיטלית) 2025) (להלן: **רוזן צבי**); עניין **וקנין**, פסקאות 24-26 לפסק דינו של השופט סולברג).

4. לאורך השנים בתי המשפט העבירו את שבט ביקורתם על התופעה (עניין **וקנין**; ת"א (מחוזי י-ם) 8069/06 **החברה לאוטומציה בע"מ נ' גור** (13.7.2009) (להלן: **החברה לאוטומציה**); ת"א (מחוזי-ת"א) 18029-02-11 **אור סיטי בע"מ נ' טבקמן**, (7.7.2011); ע"א (י-ם) 35178-09-12 **מורגנשטרן נ' תאגיד איסוף מכלי משקה בע"מ** (11.2.2013)).

5. בעניין **וקנין** דן בית המשפט באמצעים לזיהוי תביעות השתקה והמענה השיפוטי הראוי להן. בית המשפט פירט רשימה לא סגורה ולא מצטברת של מאפיינים שהתקיימותם יעורר חשד כי מדובר בתביעת השתקה: פערי כוחות בין בעלי הדין, עילת תביעה חסרת יסוד או גבולית, תביעת פיצוי מופרז ונטול בסיס, ברירת נתבעים בעייתית ונטולת הצדקה, וכן התנהגותו של התובע, הכוללת הן את אופן ניהול ההליך המשפטי, והן פעילות "השתקתית" מחוץ לכותלי בית המשפט (שם, פסקה 21). כן, נקבע שלא נדרש שכלל המאפיינים לעיל יתקיימו, וכי "מעבר לכל האינדיקציות דלעיל, השכל הישר הוא חבר כבוד במועדון השיקולים, וכאשר תביעת לשון הרע נחזית כתביעת השתקה, 'מדברת' בשפת השתקה

ומתנהלת כתביעת השתקה – אזי לפנינו תביעת השתקה״ (ע״א 4141/21 **רפאלי נ׳ ניב** (6.7.2022). ראו גם: ת״א (ת״א) 45635-10-20 **אלקריב נ׳ אליהו** (6.7.2024) (ערעור בעניין זה נמחק). ראו גם: ע״א (מחוזי-ת״א) 15267-09017 **סרנה נ׳ נתניהו** (28.1.2018) (ערעור לבית המשפט העליון נדחה); ת״א (מחוזי-חיפה) 57373-04-18 **חסון נ׳ גנדלמן** (30.12.2021); רע״א 1239/19 **שאול נ׳ ניידלי תקשורת בע״מ** (8.1.2020) (להלן: **שאול**); ת״א (ת״א) 30803-05-17 **מכלוף נ׳ בן שושן** (15.6.2020) (להלן: **מכלוף**); **רוזן-צבי**, 305-311).

6. שני המאפיינים המרכזיים של תביעת השתקה הם **העניין הציבורי** שבמוקד התביעה, ו**האפקט המצנן** שניהול ההליכים המשפטיים עלולים להטיל על חופש הביטוי של הנתבע ועל הדיון הציבורי בנושא המחלוקת או בעניינו של התובע. **העניין הציבורי** מוגדר ככל ״עניין שיש לציבור תועלת בידיעתו, אם לשם גיבוש דעתו בעניינים ציבוריים ואם לשם שיפור אורחות חייו״ (ע״א 1104/00 **אפל נ׳ חסון**, פ״ד נו(2) 607, 621 (2002). ראו עוד: רע״א 3614/97 **אבי יצחק נ׳ חברת החדשות הישראלית** בע״מ, פ״ד נג(1) 26, 56-57 (1998)). כלומר, מדובר בעניין החורג ממחלוקת בין שני פרטים, ונוגע לשאלות שקשורות לאינטרסים ציבוריים שונים.

7. הסכנה הגלומה בתביעות משתיקות היא פגיעתן בנכונות הציבור להשתתף בשיח הציבורי (להרחבה ראו: רע״א 4512/20 **מנו ספנות בע״מ נ׳ בלס** (14.10.2020); **משתיק קול**, 30-32). **האפקט המצנן** שיוצרות תביעות ההשתקה משתרע הרבה מעבר לענייננו של הנתבע הספציפי. המסר שעובר למבקרי התובע, לפעילים חברתיים ולציבור הרחב הוא שהשתתפות בשיח עלולה לגבות מחיר אישי כבד, ושמוטב להחריש ולא ליטול בו חלק. מעבר לפגיעה בחופש הביטוי של אדם העלול לוותר על זכותו להתבטא ולפעול, נפגעת גם הדמוקרטיה, המותנית ביכולת לקיים דיון ציבורי פתוח וחופשי בסוגיות שעל סדר היום (**אלטשולר וארידור**, 59-61; **משתיק קול**, 44-47). כלומר, **האפקט המצנן** אינו בהכרח תוצאה של כוונות התובע, שממילא קשות לבירור והוכחה, אלא מהווה תוצאה מצטברת של ההליך, לרבות בגין ההטרדה וההתשה שבעצם ניהולו. ואכן נקבע: ״פגיעתן הרעה של תביעות השתקה אינה נעוצה בתוצאה השיפוטית שמתקבלת באחריתן, אלא דווקא במחירים שגובה ההליך עצמו מן הנתבעים, בהיבטי לחצים נפשיים וכילוי משאבי זמן וממון, בבחינת **the process is the punishment**׳״ (עניין **וקנין**, פסקה 32 לפסק דינו של השופט סולברג).

8. **פערי כוחות** בין הצדדים מעצימים את האפקט המצנן, שכן ניהול ההליך משפיע פחות על התובע, לו תמריץ להתיש את הנתבע. פערי הכוחות אינם חייבים להתבטא בהליך שמנהל תאגיד או רשות ציבורית נגד אדם יחיד. ככל שהנטל הכלכלי והנפשי הנגרמים מעצם ניהול ההליך המשפטי ומאיום סכום התביעה כבד יותר, כך קיים חשש כי הנתבע יאלץ להתפשר, לא פעם תוך ויתור הזכות להתבטא או לקחת חלק במחאה, ולעיתים אף לשלם אלפי שקלים במסגרת ״פשרה״ (**משתיק קול**, 31-33; **אלטשולר וארידור**, 195).

9. ככל שמתרבות תביעות משתיקות, האיומים הופכים אפקטיביים יותר. די לא פעם במכתב איום, שהינו אמצעי זול ונטול סיכונים, לשם השתקה יעילה של ביקורת. השתרשות התופעה, אם כן, מחריפה את האפקט המצנן. ״הצלחות״ אלו מתמרצות תביעות השתקה נוספות, אשר מגבירות את העומס על מערכת המשפט, והדיון בהן רק מבזבז ״משאב ציבורי שיש לנצלו באופן מושכל״ לטובת דיון בתביעות

ראויות (ת"א (שלום פ"ת) 12217-12-16 **בוגבו ישראל בע"מ נ' רבקה שמס** (8.5.2018); ס"ע (ת"א) 5060-02-11 **טבקמן נ' אור - סיטי נדל"ן בע"מ** (15.11.2015)).

ב. עניין ציבורי מיוחד – קיום דיון ציבורי ביחסם של שוטרים לאזרחים

10. במדינות דמוקרטיות לשוטרים מונופול על השימוש בכוח. הם רשאים להפעיל כוח – לרבות על ידי שימוש בנשק חם או באקדחי טייזר – כלפי אזרחים מהשורה בהתאם לשיקול דעתם, לעוכבם, לעוצרם ולשלול את חירותם. משכך, ולאור העוצמה הרבה שיש לשוטר העומד מול אזרח, כל דיון ביחסם של שוטרים לאזרחים מן השורה הוא עניין ציבורי מהמעלה הראשונה. כך בפרט כאשר מדובר ביחסם של שוטרים כלפי מי שמוחים נגד המשטר – סיטואציה שבה השוטרים גם מייצגים את המשטר, ולעיתים מזדהים איתו, וגם נדרשים להבטיח את זכותם של האזרחים למחות.

11. נזכיר, כי במוקד תביעת לשון הרע שבכותרת עומדות תגובותיהן של הנתבעות למעשיו של התובע, אשר בעת מילוי תפקידו כשוטר ענה בחיוב למפגין, ששאל אם יירה במפגינים במקרה בו תתקבל פקודה לעשות כן. התובע אף איים על מפגינה, שאם תמשיך לשיר היא תיעצר – כלומר שחירותה תישלל ואף ייפתח לה תיק פלילי. התובע – חלק מגוף אשר לו מונופול על הכוח – איים למעשה לעשות שימוש לרעה בכוחו נגד מי שמימשו את זכות ההפגנה. עצם העובדה ששוטר, החמוש לא רק בנשק אלא גם בסמכות להפעלת אלימות, מרשה לעצמו להתבטא כך ולהטיל אימה על ציבור מפגינים, מעיד על תפיסה מטרידה ומסוכנת של שוטר זה, ושל הגוף אותו הוא מייצג.

12. פעולותיו של התובע לא נעשו בחלל ריק, אלא בתקופה שבה המשטרה הפעילה אלימות קשה מאד נגד מפגינים: לאורך שנת 2023 סערה המדינה, ומיליונים הפגינו נגד ההפיכה המשטרית. ההפגנות זכו ליחס אגרסיבי מצד המשטרה. כך, מאות מפגינים נעצרו ללא עילה וללא שהוגשו נגדם כתבי אישום, במה שנראה כמו מעצרי שווא (עמיר קורץ "1,602 מפגינים נעצרו מ־2023, אך רק שבעה כתבי אישום הוגשו" **כלכליסט** (4.7.2024)). המשטרה אף הפעילה אלימות קשה כלפי מפגינים, אשר כללה מכות קשות וחניקות (רן שמעוני, בר פלג ועדי חשמונאי "מח"ש בודקת דריסת מפגין ע"י פרש משטרה במחאה בתל אביב" **הארץ** (12.7.2023)); פרשים פינו הפגנות תוך דריסת מפגינים, הכאתם באמצעות אלות והצלפה בשוטים (להרחבה ראו בג"ץ 44742-08-25 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' משטרת ישראל** (תלוי ועומד)); נעשה שימוש לרעה באמצעים לפיזור הפגנות, לרבות כיוון מכתזיות לעבר ראשי מפגינים באופן שהוביל לפגיעה בעיניהם וסכנה לאבדן ראיה, ואף רימוני הלם נורו לתוך קהל מפגינים תוך גרימה לפציעות אנושות (יהושע (ג'וש) ברריינר, בר פלג ועידו אפרתי "שני מפגינים אושפזו עם פגיעות בעיניים לאחר שמכת"זית כיוונה ישירות לראשם" **הארץ** (6.7.2023); קרין שגיא "המפגין שנפצע באוזן בת"א עדיין מאושפז: 'זה לא שבר את רוחי'" **וואלה** (4.3.2023)).

13. כלי מרכזי שעומד לרשות הציבור כדי להתמודד עם אלימות משטרתית ועם פיזור הפגנות באמצעים לא חוקיים הוא תיעודם והפצתם ברשתות החברתיות. פעילות ענפה ברשתות החברתיות, אשר כללה גם דיונים סוערים ובכלל זה התבטאויות מקוממות נגד המשטרה, סייעה, למשל, לגיבוש מאבק קהילת יוצאי אתיופיה באלימות המשטרה כלפיה. מאבק זה שתחילתו ברשתות החברתיות יחד עם ההפגנות ההמוניות הביא בסופו של דבר לאימוץ מספר החלטות ממשלה בעניין מיגור הגזענות נגד יוצאי

אתיופיה וכן לפרסום "דו"ח הצוות למיגור הגזענות כנגד יוצאי אתיופיה" ביולי 2016 (דוח פלמור על שם ראשת הצוות, עו"ד אמי פלמור, מנכ"לית משרד המשפטים דאז).

14. גם בשנים 2020-2022 התרבו המפגשים הטעונים בין המשטרה לציבור, זאת הן בגין אכיפת המגבלות שהוטלו למניעת התפשטות מגפת הקורונה, והן בשל ריבוי המחאות האזרחיות והפגנות הענק מול מעון ראש הממשלה בירושלים. מפגשים אלו אופיינו לא פעם בהתנהלות פסולה של המשטרה ואף באלימות חריפה. תיעוד התנהלות השוטרים ופרסומה ברשתות החברתיות הובילו לדיון ציבור נרחב, בעקבותיו אף הוגשו כתבי אישום נגד השוטרים האלימים, ואף התקיים שיח בוועדות הכנסת בעניין הפחתת השימוש המשטרתי באלימות מופרזת ובאמצעים לפיזור הפגנות (ראו למשל דיונים בוועדת הפנים והגנת הסביבה מיום 21.7.2020 בנושא "מקרי אלימות מצד שוטרים בעקבות אכיפה מוגברת של תקנות החירום בעניין נגיף הקורונה", ומיום 28.7.2020 בנושא "גבול השימוש בכוח סביר לפיזור הפגנות – מכת"זיות ופרשים"; ראו עוד: נעמי לבנקרון, תמר קריכלי כץ, מטר בן ישי, נועה הראל ולהב פסח "שימוש פסול בכוח במשטרת ישראל בראי המשפט: תובנות ראשוניות מן הפסיקה" **משפט, חברה ותרבות** (2021) (להלן: **שימוש פסול בכוח במשטרת ישראל בראי המשפט**)).

15. ואכן, נוכח חשיבות הדיון הציבורי על התנהלותה של המשטרה נקבע בשורה של מקרים כי התבטאויות בוטות ברשת לא עולות לכדי לשון הרע. כך, למשל, בעניין תגובית בה נכתב "שטן של בן אדם" בנוגע לפרסום ברשת אודות אלימות שוטר, נקבעו קביעות אשר יפות לענייננו:

> "נושא הפוסט והתגובה – **ביקורת ציבורית על אלימות משטרתית** [...] הוא נושא בעל חשיבות ציבורית משמעותית. **לא יכולה להיות מחלוקת של ממש כי זהו נושא שראוי וחשוב לעורר ולעודד לגביו שיח חופשי ומוגן ככל הניתן ממגבלות וחסמים. הבמה הטבעית והנגישה ביותר לניהולו של שיח חשוב זה היא ברשתות החברתיות,** אשר בהן לכל אחד מן המשתתפים – לרבות אלו המשתייכים לשולי החברה, הרואים עצמם לא אחת (בצדק או שלא בצדק) קורבנות לאותה התנהלות שכלפיה מופנית הביקורת, ואשר עד לפני שנים לא רבות קולם כמעט ולא נשמע – האפשרות והזכות להביע את דעתו. הדינמיקה במסגרתה מועלה לרשת סרטון המהווה בסיס לדיון, אליו מגיבים המשתתפים בהיזון חוזר – היא טבעית ובאופן כללי אף מבורכת. **אין ספק, כי הטלת אחריות בלשון הרע בגין התבטאויות המובאות בתגובות בשיח מעין זה עלולה להרתיע רבים מן המשתתפים בשיח ולפגוע בו אנושות.**
>
> **אין לכחד, כי רבות מן התגובות הן בשפה ירודה, בלשון משתלחת ולעתים במילים בוטות. ואולם, כפי שהוטעם בפסיקה לא אחת, עיקר תכליתו של חופש הביטוי להבטיח הגנה דווקא לביטויים קשים ומעוררי מחלוקת** [..] יתר על כן, יש להישמר מפני סיווג הדיבור על פי סגנונו, אשר "עשוי לייחד את חופש הביטוי למיטיבי הדיבור ולצחי הלשון לבדם. חופש הביטוי צריך שיהיה שמור גם לעלגי הלשון, שהם תכופות גם קשיי היום" (שם, וכן

> בעניין **מור**, בפסקה 15, על הפסיקה הנזכרת שם). לפיכך, **קיים אינטרס ציבורי חשוב בעידודו של שיח זה ו׳יש לנקוט משנה זהירות ולהימנע מפרשנות שתייצר אפקט מצנן המרתיע מפני התבטאות לגיטימית וחופשית ברשת האינטרנט** [...].
>
> עוד יצויין, כי הגם שהביטוי [בו] בחר הנתבע לעשות שימוש אכן בוטה, הרי שבבחינה אובייקטיבית של תוכן הפרסום, בהתחשב בטיבו ובהקשרו (תגובה לקונית הטובעת ב׳ים׳ של תגובות דומות), נראה כי הקורא הסביר יפרשה כהבעת דעה לגיטימית ולא מעבר לכך, וסביר כי לא ייחס לה משקל מיוחד.״

(ת״א (ראשל״צ) 57183-08-20 **גאנם נ׳ הלל** (26.9.2021)) (להלן: **גאנם**)

16. משמע, קיים אינטרס ציבורי מובהק לתיעוד ודיון בהתנהלות לא הולמת של שוטרים. דיון שכזה הוא הוא שמבטיח פיקוח על השוטרים והגנה על הציבור מפני שרירות השלטון.

ג. תופעת תביעות ההשתקה של שוטרים אלימים נגד מבקריהם

17. תביעה זו הינה חלק מתופעה שקנתה לה שביתה בשנים האחרונות, בה שוטרים מגישים תביעות דיבה נגד אזרחים מהשורה, אשר מגיבים לפרסומים המתעדים את התנהלותם הבעייתית, בלשון המעטה. חלק הארי של התביעות הוגש על ידי אותו משרד עורכי דין בראשותו של עו״ד ג׳ורנו, והן מנוסחות באופן דומה ולעיתים אף זהה; לא ברור מדוע נבחרו הנתבעים מתוך רשימה של מאות מגיבים אחרים, כאשר כל תביעה כוללת כ-3-5 נתבעים שאין ביניהם שום קשר מלבד הפוסט שאליו נחשפו והגיבו; התביעות מפוזרות בין בתי משפט שונים בכל רחבי הארץ, אף זאת באופן שנחזה אקראי; במספר מקרים, תקרית אלימה אחת והפוסט שמתעד אותה הניבו שתיים או שלוש תביעות, שכל אחת מהן הוגשה בעיר אחרת.

18. רבות מהתביעות הוגשו נגד מי שתיעדו או הגיבו לתיעוד של התנהלות שוטרים במהלך הפגנות. נוצר מצב בו פעילים חברתיים, שביקשו לתעד את התנהלות המשטרה במהלך הפגנה, או העזו להגיב לתיעוד שפורסם ברשתות, מצאו עצמם נתבעים על ידי השוטרים (אפרת פודם, אסף דרעי ושיר טולדנו ״אם לא תמחק יבוא שוטר: דמותו של השוטר בחברה בראי מגמת תביעות הדיבה מצד שוטרים״ **מעשי משפט** 195 (2023)) (להלן: **אם לא תמחק יבוא שוטר**). תביעות לשון הרע של שוטרים נגד מבקריהם (הבוטים לא פעם), מערערת על יחסי הכוח בין האזרח לשוטר: ״המעבר מהתמודדות עם רשויות החוק ודמות השוטר במרחב הפלילי שבו האזרח יודע כי אם עבר עבירה – ייענש, למצב שבו התנהלותו החוקית של האזרח במרחב הווירטואלי יכולה להפוך לעוולה, הוא מורכב ובלתי מובן עבור האזרח הפשוט. כיצד ייתכן ששוטר לובש מדים מְזַמְּנוֹ לבית המשפט ודורש תשלום לכיסו הפרטי בגין אמירה ביקורתית שהביע נגד הרשויות?״ (שם, 214).

19. פעמים רבות, כבעניינו, התביעות אינן מוגשות נגד האדם שפרסם את התיעוד של התקרית, אלא כלפי מי שהגיבו לפרסום בתגובות. הנתבעים הם רובם ככולם אנשים ספוראדיים ו״אנונימיים״ שנבחרו

ככל הנראה באקראי מתוך רשימות של מאות אנשים ולעיתים אף אלפים שהגיבו לפוסט מסוים. כך, לדוגמה, הפוסט של א"ר, שפרסם את תמונתו של השוטר **ואיל שיבלי** ותיאר כיצד הותקף על ידו, **גרר 1,700 תגובות** שנפרשות על פני 112 עמודים. בתביעה שהגיש שיבלי לבית משפט השלום בהרצליה, הנתבעת 1 היא המגיבה מס' 255 לפוסט, הנתבע 2 הוא המגיב מס' 202 והנתבעת 4 היא המגיבה מס' 47 (ת"א (הרצליה) 62687-08-20 **שיבלי נ' מ'**; ת"א (כ"ס) 62249-08-20 **שיבלי נ' מ'**; ת"א (חדרה) 62964-08-20 **שיבלי נ' א'**). בעניין השוטר **אילן גאנם** פורסם הסרטון בפייסבוק על ידי הבלוגר "אמנון בן עמי למען המדינה" וגרר כ-**600 תגובות הנפרשות על פני 50 עמודים**. הנתבע 3 הוא המגיב מס' 123 והנתבע 5 הוא המגיב מס' 544 (ת"א (ראשל"צ) 57918-08-20 **גאנם נ' א'** (23.11.2020); ת"א (ראשל"צ) 57183-08-20 **גאנם נ' ג'** (26.9.2021)).

20. בית המשפט התייחס אל תביעות אלו כאל "משטור כפול" של חופש הביטוי: "מישטור חופש הביקורת הציבורית על השלטון בכלל, ועל גורמי אכיפת החוק בפרט, במהלך ההפגנה תוך שימוש בסמכויות אכיפה, ולאחריו מישטורה גם של הביקורת הציבורית על אופני הפעלת סמכויות האכיפה, תוך שימוש באפשרות האזרחית לבקש מבית המשפט להעניש ולהרתיע את המפגינים באמצעות דיני לשון הרע", ועמד על כך ש"צעידה בלתי מושכלת במבוך זה עלולה ליצור 'אפקט מצנן' חברתי בכל הנוגע להשתתפות פעילה בהפגנות מחאה כנגד השלטון בכלל, וכנגד גורמי אכיפת החוק בפרט, ואף לדרבן פניה לאפיקים מזיקים יותר" (תא"מ (ת"א) 36817-06-17 **אלבוגן נ' פלמרי** (4.10.2018)) (להלן: **אלבוגן**).

21. למרות הקושי האינהרנטי הנובע משינוי מערכת היחסים בין אזרח לשוטר, וחרף העובדה שמדובר בתביעות שלהן אפקט מצנן על הביקורת הציבורית על המשטרה, המשטרה מעודדת שוטרים להגיש תביעות אלו. זאת באמצעות מתן הלוואות למימון הגשת תביעות לשון הרע, והצעת ייעוץ משפטי מטעם הלשכה המשפטית של המשטרה. להרחבה ראו האמור באתר המשטרה.

22. יודגש, מאז שנת 2022 פרקליטות המדינה מייצגת עובדי מדינה בתביעות דיבה בגין "השתלחות" המופנית כלפיהם וכלפי בני משפחותיהם, בתנאי שמדובר בפגיעה חמורה בעובד או משפחתו, או פגיעה שיטתית החוזרת על עצמה, ורק מקום בו יש קשר הדוק בין הפגיעה לעובד לבין הפעלת סמכותו ומילוי תפקידו (ראו: נוהל עבודה- הוועדה לבחינת הגשת תביעות לשון הרע בשם עובדי מדינה (10.3.2022)). העובדה שהמשטרה מציעה סיוע כלכלי ומשפטי לשוטרים משמעה כי זה ינתן במקרים שלא זוכים לסיוע מטעם הפרקליטות. כלומר – מקרים שאינם חמורים במיוחד. מהדברים עולה כי עמדת המשטרה איננה עמדה הרואה בארגון גוף אזרחי שנועד לקדם זכויות אזרח, ואשר חייב להיות נתון לביקורת ציבורית ערה, בין היתר כדי למנוע שימוש לרעה בכוח. במקום זאת נראה כי המשטרה מעמידה את עצמה מול הציבור, ורואה בביקורת עלבון או התנגחות, ולא הכרח לקיומה של חברה דמוקרטית.

עותק נוהל עבודה – הוועדה לבחינת הגשת תביעות לשון הרע בשם עובדי מדינה, מצ"ב ומסומן נספח **2.**

ד. לשון הרע וביקורת בוטה על התנהלות שוטרים המפזרים הפגנות

23. ההתבטאויות שבמוקד הליך זה אינן מתייחסות לתובע כאדם פרטי, אלא להתנהגותו במסגרת תפקידו הציבורי כשוטר לובש מדים. יש להתייחס לביקורת המופנית ברשת נגד התנהלותם של שוטרים במהלך הפגנות כאל ביקורת המופנית לדמויות ציבוריות. בתי המשפט קבעו, כי כאשר מדובר באמירה

המתייחסת להתנהלות של דמות ציבורית, האיזון נוטה לטובת חופש הביטוי, ויש לסווג ביטויים המצויים על התפר בין קביעת עובדה להבעת דעה, כהבעת דעה, ולהעניק פרשנות רחבה להגנות שבחוק (ע"א 323/98 **שרון נ' בנזימן**, פ"ד נו(3) 245, 266 (2002); רע"א 817/23 **עמותת חוזה חדש נ' ח"כ מיקי (מכלוף) זוהר** (30.5.2023)).

24. בתי המשפט פסקו כי "המבחן לקביעת היותו של אדם 'דמות ציבורית' הוא תלוי נסיבות. ניתן לומר כי 'אדם ייחשב 'דמות ציבורית' ככל שנגיעתו לענייני ציבור והשפעתו עליהם הן רבות יותר, וככל שהופעתו בציבור וגישתו לאמצעי התקשורת רבות יותר. יש שעקב מעורבותו של אדם בעניין הנוגע לציבור יש לראותו כ'דמות ציבורית' לצורך העניין הנדון, ויש שהמעמד הציבורי נקבע בשל היותו נושא משרה ציבורית או תפקיד ציבורי. מכל מקום, 'דמות ציבורית' היא דמותו של מי שיש לו נגיעה לענייני ציבור והשפעה עליהם במידה זו או אחרת, וההגדרה הקונקרטית כרוכה בנסיבותיו של כל עניין.' [...] מעמדו של אדם כ'דמות ציבורית' יכול שיהא מוגבל לנסיבות אירוע ספציפי ולצורך פרשה מסוימת" (ע"א 751/10 **פלוני נ' דיין -אורבך**, פ"ד סה(3) 369, פסקה 108 לפסק דינו של השופט ריבלין (2012)).

25. עוד נקבע כי מעמד של דמות ציבורית אינו חייב להיות כללי או קבוע, והוא עשוי להתקיים רק ביחס לפרשה או לעניין מסוים. במסגרת הבחינה יש להתחשב במידת נגיעתו של האדם לענייני ציבור, בהשפעתו עליהם ובמידת החשיפה הציבורית שלו (ע"א 6903/12 **Canwest Global Communications Corp נ' עזור**(22.07.2015)).

26. גישה מקלה זו יושמה לא רק בעניינם של נבחרי ציבור, נושאי משרה ציבורית או דמויות ציבוריות מפורסמות. כך, למשל, נקבע לגבי וטרינר, שתבע בגין פרסומים בוטים על עבודתו: בית המשפט דחה את תביעתו, אף על פי שהוא אינו "דמות ציבורית קלאסית", וזאת כיוון ש"קיים עניין ציבורי בפרסום ביקורת על פועלו ועל עיסוקו", ולכן יש לבחון את הפרסום נגדו בגישה מקלה (ת"א (ת"א) 19072/08 **כנען נ' וואלה תקשורת בע"מ** (4.7.2010)).

27. אותו רציונל חל מקל וחומר בעניינם של שוטרים, להם ניתן מונופול על שימוש בכוח, והסמכות לפרש את החוק. למעשה, הוכר כי ככל שיורדים בדרגות כך מתרחב שיקול הדעת ובפועל השוטר, לעיתים השוטר הזוטר בשטח, הוא שייקבע אם התגבשו הנסיבות המצדיקות הפעלת כוח ושלילת חירות (**שימוש פסול בכוח במשטרת ישראל בראי המשפט**, 198, 201). ואכן בית המשפט קבע כי יש לראות את השוטרים כדמויות ציבוריות ולהרחיב את ההגנה על חופש הביטוי (עניין **אלבוגן**, פסקאות 39 ו-113; עניין **גאנם**, פסקה 13; ת"א (עפולה) 51540-07-20 **אלמקייס נ' ברזילאי**, פסקאות 34-30 (21.12.2022)).

28. אכן, יש גם קביעות אחרות, אשר מתייחסות ביתר חומרה לביקורת בוטה על שוטרים אשר פעלו שלא כדין (למשל: ת"א (הרצליה) 57861-01-21 **סיאני נ' ברטפלד** (9.3.2023)). אלא שדווקא חוסר אחידות זו, והעובדה שבית המשפט העליון לא פסק הלכה בעניין, הינה שיקול המטה את הכף לטובת ההגנה על חופש הביטוי. כך בפרט בשעה שהאמירות הקשות הן תגובה לשימוש לרעה בכוחה הכופה של המשטרה, ומשמשות את הציבור כדי לפקח על המשטרה ולהבטיח כי תפעל כדין. כאשר שוטר לא מכחיש את הנטען כלפיו מבחינה עובדתית, וכאשר נראה שהתנהל באופן שאינו הולם את מי שחלה עליו חובת נאמנות כלפי הציבור, אך מבקש פיצוי אישי ממי שהתבטאו בבוטות נגד התנהגותו זו – אז נראה כי

מדובר בפגיעה יתרה בחופש הביטוי, אשר מובילה לאפקט מצנן, ופוגעת ביכולתו של הציבור לפקח על שוטרים אשר מפעילים את כוחם הכופה באופן שאינו ראוי או הולם.

29. יודגש – אין משמעות הדבר כי לציבור ניתן "קארט בלאנש" לעלוב בשוטרים. ודאי שרשויות החוק אינן שק חבטות של הציבור. עם זאת, יש להתייחס בחשדנות כלפי שוטרים אשר תביעותיהם אינן מכחישות את הטענות נגדם, אך קובלות נגד האופי הבוטה של ההתבטאות. או אז עולה חשש, כי ההליך יגרום לאפקט מצנן וימנע שיח חשוב וביקורתי על התנהלותם הלא הולמת של שוטרים בכלל, וכלפי מפגינים בפרט.

ה. המרחב הדיגיטלי כזירה לתביעות השתקה – הגנה על חופש הביטוי ומניעת אפקט מצנן

30. האינטרנט, ובפרט הרשתות החברתיות, מאפשרים לאנשים רבים מאי פעם להשתתף בשיח הציבורי. מקומן של הרשתות החברתיות כמעין "כיכר עיר" מודרנית, זמינה ונגישה לכל, מאפשר העברת מידע ודעות לתפוצה רחבה בקלות וללא צורך בהשקעת משאבים (רע"א 4447/07 **מור נ' ברק אי.טי. סי. בע"מ**, פסקה 14 לפסק דינו של המשנה לנשיאה ריבלין (25.3.2010)) (להלן: **מור**). היתרון הגלום בכך הוא במתן אפשרות לכל אדם לממש את הזכות לחופש הביטוי ללא חסמים וללא התערבות שלטונית.

31. הדמוקרטיזציה של השיח משמעה הרחבת הביטויים המושמעים, תוך מתן במה לצורות ביטוי שונות, משוחררות יותר, ולעיתים עילגות, בוטות או מוגזמות. הצד השני של תהליך זה הוא שחיקת האלמנט המשמיץ של הביטוי, שכן ניתן לו יחס פחות רציני: לא מדובר בכותרת ראשית בעיתון, אלא בתגובית שולית הנבלעת בתוך שטף של מידע. לאור זאת, גם לא נכון לכפות את הכללים המתאימים לעיתונות הממוסדת על התבטאויות ברשת האינטרנט.

32. התרחבות השיח באינטרנט הובילה לתגובת נגד ולגל של תביעות, ובפרט תביעות דיבה ותביעות משתיקות (**אלטשולר ואריזור**, 65-71). משכך נדרשו בתי המשפט לעמוד על גבולות השיח ברשת. נקבע, כי הגם שדיני לשון הרע חלים גם התבטאויות ברשתות החברתיות, יש לאכוף איסור זה בהתאם למאפייניו המיוחדים של שיח זה, בהם "המשקל המועט שניתן לעיתים קרובות להתבטאויות במסגרת תגוביות... ריבוי התגוביות באופן שלעיתים קרובות הפרסום המשמיץ 'נבלע בהמון'... והיכולת לפרסם הכחשות ותגובות מתאימות... כל אלה עשויים לעיתים תכופות לייתר את הצורך האמיתי בקיומה של תביעת לשון הרע, ואף להפוך את טענת הנתבע ל'זוטי דברים' " (עניין **מור**, בפסקה 18 לפסק דינו של המשנה לנשיאה ריבלין).

33. עקרונות אלו חלחלו גם לפסיקת הערכאות הדיוניות. בתי המשפט קבעו, כי משמעות "פרסום בעמוד האישי בפייסבוק, הינה הזזת נקודת האיזון בין חופש הביטוי לזכות לשם טוב לעברו של חופש הביטוי. כך, למשל, אותו ביטוי שפרסומו בעיתון יומי ייחשב כ'לשון הרע', עשוי שלא להיחשב ככזה אם הוא פורסם בעמוד אישי בפייסבוק" (ת"א (חיפה) 63077-06-15 **איי פאב בע"מ נ' זסלבסקי** (14.11.2019)). כן נקבע, כי "הרף לגבי פרסום שנעשה ברשתות חברתיות, בפייסבוק ובפורומים מוצב במקום גבוה מזה בו הוא ניצב לגבי בפרסומים במדיה המסורתית, בכל הנוגע לערך ולמשקל שיינתנו לפרסום" (ת"א

(ת"א) 57398-11-16 **סולו איטליה בע"מ נ' בוטגה** (12.1.2020). ר' גם: ת"א (נתניה) 7920/07 **פלונית נ' אסטרח**, בפסקה 14 (29.11.2010)); תא"מ (צפת) 54888-01-12 **וקנין נ' מועלם**, בפסקה 25 (6.12.2012)).

34. עוד נפסק, כי "יש לנקוט משנה זהירות ולהימנע מפרשנות שתייצר אפקט מצנן המרתיע מפני התבטאות לגיטימית וחופשית ברשת האינטרנט" (עניין **שאול**, פסקה 58), וכי "יש להיזהר בהטלת נורמות משפטיות חזקות מידי. הטלת מגבלות חזקות מידי עלולה... להכשיל את מגמות הביזור, בהן טמון יתרונה של הרשת לקידום השיח הציבורי" (בש"א (י-ם) 4995/05 **פלונית נ' בזק בינלאומי בע"מ**, פסקה 5.ב. לפסק הדין (28.2.2006)). הגבלות וסנקציות קשות מדי ייצרו אפקט מצנן ויגרמו להרתעת יתר, ועקב כך גם להגבלת נגישותן של במות הביטוי הווירטואליות למשתתפים מן הציבור הרחב ולהגבלת גישת הציבור למידע (שם; ניבה אלקין-קורן "המתווכים החדשים ב"כיכר השוק" הווירטואלית" **ממשל ומשפט** ו 381, 392-393 (2003)).

35. קביעות אלו, שיפות לתביעות השתקה נגד צרכנים או טוקבקיסטים, יפות כמובן גם לעניין השתקת דיון נרחב בסוגיה ציבורית. עת נדון הערעור בתביעת תנועת "אם תרצו" נגד מפעיליו של עמוד הפייסבוק "אם תרצו – תנועה פשיסטית Im tirzu-fascists", נקבע כי "**בית המשפט אינו הזירה המתאימה להתגוששות אידיאולוגית-פוליטית, וכי ההליך המשפטי אינו תרופה לכל מכאוב**" (ע"א 2266/14 **ילין נ' אם תרצו** (15.7.2015)) (להלן: **אם תרצו**).

ו. ביקורת בוטה, קללות וגידופים אינם לשון הרע

36. עוד קודם לעידן האינטרנט נקטה הפסיקה במשנה זהירות בתביעות שסבו סביב קללות וגידופים. תפיסה זו יסודה בהגנה על חופש הביטוי, והכרה כי זה נועד להגן דווקא על אמירות "מקוממות, צורמות ומעוררות סלידה ואנטגוניזם" (בג"ץ 399/85 **כהנא נ' הוועד המנהל של רשות השידור**, פ"ד מא(3) 255, 310-311 (1987)) (להלן: **כהנא**). לעקרונות החוקתיים חוברים גם שיקולים פרקטיים: "קללות וגידופים מהווים לצערנו חלק מהחיים החברתיים במדינה, ולפיכך קיים חשש... להצפת בתי-המשפט בתביעות שזו עילתן. זאת ועוד: **ככל שהשימוש בגידופים שכיח יותר, כך נעשית פגיעתם לקשה פחות, עד כי אמירת גידופים מסוימים בנסיבות מסוימות לא תגרום עוד לפגיעה ממשית**" (אורי שנהר **דיני לשון הרע** 131 (1997)).

37. בית המשפט נשמר מפני תפיסה אליטיסטית, וציין – באמירה שיפה גם לענייננו – שחופש הביטוי "צריך שיהיה שמור גם לעלגי הלשון, שהם תכופות גם קשיי היום" (רע"א 10520/03 **בן גביר נ' דנקנר**, פסקה 26 לפסק הדין (12.11.2006)). בית המשפט אף קבע, כי בכל הנוגע לתביעות לשון הרע, "יש לבחון את הביטויים בהקשר בו הם נאמרים ובמסגרת בה הם מתקיימים, וככל שעולים קשיים פרשניים – יש להעדיף פרשנות לפיה הביטוי אינו מהווה לשון הרע" (ע"א 4534/02 **רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ'**, פ"ד נח(3) 558, פסקה 13 לפסק דינו של הנשיא ברק (2004)) (להלן: **הרציקוביץ'**).

38. נוסף על כך, עמד בית המשפט באופן חוזר ונשנה על כך ש"בזכותו של חופש הביטוי מוצא הלחץ החברתי את ביטויו במשא, ולא במעש. הקיטור החברתי מוצא ביטויו במסלול השקט של הביטוי, ולא במסלול האלים של המעשים" (עניין **כהנא**, ע' 277). דברים אלה יושמו גם בהקשר של תביעות שוטרים: "הדיווח העצמי עשוי לשמש במה ל'שחרור קיטור' של המפגינים, או במה חלופית לזו שהם חשים כי נמנעה מהם

במרחב הפיזי... הזעם האצור אצל המפגינים על טיבן של פעולות המישטור עשוי להיות מתועל לאפיקים רצויים יותר לחברה מאשר שחרורו ברחוב" (ענין **אלבוגן**).

39. ואכן, בשורה של החלטות נקבע, כי גידופים קשים וחמורים אינם עולים לכדי לשון הרע. בית המשפט קבע לעניין הביטויים "את מנהלת בבית בית זונות, בית זיונים": "מדובר בגידופים ובשפת רחוב, אשר אינם מחמיאים, בוודאי, למושאם, אך אין בהם, כמובן, משום אמת עובדתית, וכך אף יובנו ע"י 'האדם הסביר'... על בית המשפט לבחון היטב את ההקשר והנסיבות שבהם נאמרו הדברים ואם יתברר שאלה נאמרו **בעידנא דריתחא** הנטייה תהיה **שלא לראות בדברים משום לשון הרע**, שכן, לדברים הנאמרים בשעת כעס וחימה אין השפעה על הבריות והנוכחים מבינים כי אכן נאמרים הדברים כהתפרצות רגשות זעם" (ת"א (ת"א) 16294/08 **גולדינגר נ' תמרי** (19.11.2009)).

40. בעניין אחר נקבע, לגבי אמירות כמו "מנוול" "פסיכופט" ו"נוכל", כי עומדת לנתבעת הגנה של מעשה של מה בכך (ת"א (נתניה) 6685/02 **דוידוביץ' נ' שנקר** (29.4.2007)). קביעות דומות נקבעו לעניין התבטאויות כמו "גם רעה וגם בת זונה מטומטמת" (ת"א (פ"ת) 4768/05 **ניסים נ' כחלון** (29.4.2007)); "זונה משוגעת, אני אשתין עליך" (ת"א (י-ם) 1594/06 **ברהם נ' בניטה** (23.11.2008)); "רוצח", "מלאך המוות", "מנוול", "חלאת אדם" (תא"ם (חדרה) 17839-02-09 **סיון נ' לבני** (25.8.2010)); "זונה בת זונה" (ת"א (קצרין) 550/04 **פייגה נ' אלבז** (28.12.2009)); "טינופת", "טמבלית", "זונה בת זונה", "נוכלת", ו"חתיכת זבלה" (תא"ם (ב"ש) 25327-11-13 **דפנה נ' בן שטרית** (21.10.2015)). וראו גם: ת"א (י-ם) 28604-05-19 **בן שטרית נ' בן עוזרי** (29.10.2020)).

41. גישה זו יושמה גם על קללות ולגידופים שמוטחים מתוך זעם כתגוביות ברשת החברתית, כבענייננו. כך, למשל, נדחתה תביעה בגין "מילת גידוף שאינה מחמיאה לתובע", שפורסמה בקבוצה ביישומון וואטסאפ. נקבע שהדברים נאמרו בשעת כעסו של הנתבע, ועל כן, "במבחן האדם הסביר לא ניתן להבין כי הדברים שנאמרו על ידו הם אמת עובדתית. מדובר בגידופים ושפת רחוב שאין בהם כדי להוות לשון הרע" (ת"א (עפולה) 32577-12-17 **אואזנה נ' שקד** (25.5.2020)). כך גם נקבע לגבי גידופים – "בן זונה", "מניאק", "נשק לי את התחת" – שפורסמו ברשת החברתית יוטיוב. בית המשפט ציין שמדובר בביטויים "וולגריים ונמוכים" וחרף זאת קבע שאין הם עולים כדי לשון הרע ודחה את התביעה (ת"א (ת"א) 26288-05-12 **קופל נ' YOUTUBE LLC** (26.6.2016)).

42. עוד נדחתה תביעת לשון הרע שהוגשה בגין גידופים, דוגמת "זונה", "בהמה", "חזירה", "אשפה" ו"חולת נפש", ונקבע שמדובר ב"תגובה בעידנא דריתחא ואין לראות בה כלשון הרע... וזאת הן משיקולי מדיניות משפטית והן בנסיבות בהן נאמרו" (ת"א (פ"ת) 7233-10-15 **עצמון נ' ביטון** (19.11.2017)). בדומה דחה בית המשפט תביעה בגין גידופים שנכתבו בעמוד הפייסבוק של התובע – בהם "שקרן פתולוגי שמשחק עם בחורות", "גבר בוגדני", "דג מסריח" וכיוצא באלה – ונקבע כי "איש לא יחשוב, כתוצאה מקריאת הגידופים שהוטחו בתובע, כי הם מתארים אותו, אלא האדם הסביר שיקרא את התכתובת יבין, לכל היותר, כי נתגלע סכסוך כלשהו, בעניין אישי, בינו לבין הנתבעות. יתר על כן, ההודעות האמורות נבלעו בתוך הרעש הגדול שברשתות החברתיות, ובית המשפט לא התרשם, כי היתה להן השפעה כלשהי על התובע, בכוח או בפועל" (ת"א (ב"ש) 26252-10-12 **כהן נ' יודצ'ק** (18.3.2015); אושר בערעור: ע"א (ב"ש) 10879-05-15 **כהן נ' יודצ'ק** (28.10.2015)).

43. אכן, יש גם פסיקות אחרות, שמתייחסות ביתר חומרה לנאצות ולגידופים. ההכרעה בתביעות לשון הרע היא קשה ולא פעם עמד בית המשפט העליון על הקושי להכריע ועל כך ש"הגבול הוא דק מדק" (עניין **הרציקוביץ'**, עמ' 571). אבל דווקא חוסר האחידות שיש בפסיקה בהקשר זה מהווה שיקול נוסף להטיית האיזון לכיוון של חופש הביטוי בכלל, ובפרט שעה שדנים בבמות הביטוי של רשת האינטרנט ובעניין ציבורי שמעורר בקרב רבים רגשות של תסכול, כאב וכעס.

44. לסיכום, **גידופים ירודים ברשת האינטרנט, לבטח בתגוביות נמהרות ומרות, אינם צריכים לייצר תביעות לשון הרע.** "כשם שלא כל קריאת גנאי ברחובה של עיר מקימה עילת תביעה, כך אף לא כל פרסום מגנה ומגונה באינטרנט מהווה עילה. רבות מן התגובות באינטרנט הן דברי הבל ברמה ירודה, שכל בר דעת מבין כי אין לייחס להן כל משקל, וערכן 'העוולתי' הוא בהתאם." (עניין **מור**, פסקה ס' לפסק דינו של השופט רובינשטיין).

ז. האם עניינו בתביעת השתקה?

45. בחינת ההתבטאויות מושא תביעה זו בראי הפסיקה בכלל, ורשימת מאפייניהן של תביעות השתקה שפורטה בעניין **וקנין** מורה, כי עניינו בתביעת השתקה. ראשית, אמירותיהן של הנתבעות הובעו במסגרת **שיח המהווה עניין ציבורי חשוב** – יחסה של המשטרה למפגינים, ובפרט אישור שוטר בתפקיד כי יירה במפגינים אם יתבקש לעשות כן ואיומו במעצר שווא. הטלת חבות כלכלית על מי שהשתתפו בדיון זה – גם אם בבוטות ותוך שימוש בשפה נמוכה שאין לעודד – עלולה ליצור אפקט מצנן על הציבור מפני תיעוד וביקורת של שוטרים אשר התנהלותם חורגת מגדר התקין, ולמנוע ביקורת ציבורית חשובה על המשטרה, אשר מהווה חלק מאמצעי הפיקוח על השוטרים ומקדמת שיטור ראוי והגון.

46. בנוסף, **התנהלותו של התובע מעוררת קשיים**. מתברר כי לצד ההליך הנוכחי, הגיש התובע חמש תביעות דיבה נוספות נגד 23 אנשים שהגיבו לאותו פרסום של א"ב אליו הגיבו הנתבעות כאן (ראו: תאד"מ (חדרה) 47001-08-23 **עוזרי נ' י'** (3.12.2025), נגדו הוגש ע"א (מחוזי חיפה) 5954-02-26 **י' נ' עוזרי** (24.4.2026) (להלן: **י'**); תאד"מ (ת"א) 47025-08-23 **עוזרי נ' ג'** (8.5.2025); ת"א (בת ים) 9222-09-23 **עוזרי נ' ח'** (6.3.2024); ת"א (נתניה) 11519-09-23 **עוזרי נ' ש'** (תלוי ועומד); ת"א (נתניה) **עוזרי נ' ב'** (25.3.2025)).

47. משמע, התובע החליט לנהל שישה הליכי משפט שונים נגד אירועים שהינם חלק ממסכת עובדתית אחת, ונגד התבטאויות שונות אשר דומות בלשונן, מהותן ומועד אמירתן. התנהלות זו מעוררת חשש כי התובע ביקש לקבל פיצוי כפול על אותו "לשון הרע", בניגוד להוראות סעיף 7א(ד) לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965. ואכן, בית המשפט המחוזי קבע בעניין **י'**, כי המדובר בטעם להפחת הפיצוי אשר הוטל על אחד מהנתבעים.

48. ביזור הדיון במסכת עובדתית אחת עומד בניגוד לעיקרון היעילות המערכתית, אשר עוגן בתקנה 5 לתקנות סדר הדין האזרחי. התקנות מעודדות חלוקה הוגנת של המשאבים השיפוטיים, ואיזון בין האינטרסים של הצדדים לאינטרס הציבורי. ההנחה היא שלכל פעולה בהליך יש עלות, בה נושאים לא רק הצדדים להליך אלא הציבור כולו, וכי על בית המשפט להביאה בחשבון בבואו לפרש את התקנות (**רוזן צבי**, 63-64). ואכן, נקבע כי על בתי המשפט "לעמוד על המשמר, ולוודא כי בפעולתנו כשופטים

אנו מקדמים עשיית צדק, ומוֹנעים ניצול של מערכת המשפט, על-ידי בעלי אינטרסים זרים, אשר עלולים להסיג את הצדק לאחור" (רע"א 8921/20 **SKS Holding LLC נ' אורן** (31.5.2021)).

49. להתנהלותו של התובע צדדים פסולים נוספים. כך, לצד בזבוז משאבי ציבור, ביזור התביעות גם עשוי להוביל לפסיקות נוגדות שמתייחסות למסכת עובדתית יחידה – שופטים שונים יתנו החלטות שונות ביחס לאמירות דומות. בנוסף, ביזור התביעות מונע מהנתבעים לדעת זה על זה, ולנהל את סיכוניהם בהתאם. כך, למשל, ידיעה כי קיימים נתבעים נוספים אשר מעוניינים לנהל את ההליך במלואו, עשויה היתה לשנות את עמדתם של נתבעים שהעדיפו לסיים את ההליך בתשלום פיצוי לאחר הסכמה, ולא להיאבק על חופש הביטוי. כאמור, תביעות השתקה נתפסות כדוגמא מובהקת לשימוש לרעה בהליכי בית משפט, בניגוד להוראות תקנות סדר הדין האזרחי. התנהלותו של התובע בוודאי איננה תמת לב, ועולה כדי שימוש לרעה בהליכי בית משפט.

50. לעניין **גובה הפיצוי המבוקש**, הגם שעל פניו בתביעה זו מבוקש פיצוי נמוך, הרי שככל שייקבע שהתובע מנסה לקבל כפל פיצויים על אותו לשון הרע, יש לבחון את הפיצוי המבוקש בכלל התביעות, ולא רק מהנתבעות כאן. בחינת מכלול ההליכים מעלה כי סכום הפיצוי המבוקש בששת ההליכים עולה כדי 474,000 ש"ח (לפירוט הפיצוי שנתבע בכל אחד מההליכים, ראו עניין **י'**, בפסקה 9). לא מדובר בסכום נמוך או שולי.

51. לעניין **פערי הכוחות בין בעלי הדין**, אכן בעניין **וקנין** ניתן משקל משמעותי לפערי כוחות כלכליים בין הצדדים. עם זאת, נראה כי פערי כוחות יכולים להתקיים גם בין צדדים שמצבם הכלכלי דומה, כאשר צד אחד מחזיק בכח השררה. כשם שהשאלה אם התבטאות היא לשון הרע מושפעת ממעמדו הציבורי של התובע, גם שאלת פערי הכוחות מושפעת ממנה. כאשר במוקד ההליך התבטאויות המבקרות (אולי בלשון בוטה או גסה) את התנהלות התובע כשוטר – את אופי השימוש שלו בכוחו הכופה, במונופול על האלימות, ואת יחסו למפגינים – מי שממממשים את זכותם החוקתית לחופש ביטוי פוליטי – קשה להתייחס אליו כמי שאיננו מחזיק בכוח רב מזה של הנתבעות.

52. ההון הסימבולי שיש לאדם במדים, הפחד והשררה שהוא מטיל על רוב הציבור, והחשש מההשלכות של ניהול הליך משפטי מול שוטר – לכל אלו יש השפעה על האזרח הפשוט. הנכונות להתפשר ולהעדיף לשלם פיצויים על פני לנהל הליך משפטי – גם אם מוצדק – איננה מושפעת רק מהיכולת הכלכלית לממן הליכים משפטיים, אלא גם מהחשש מהשלכות של ניהול הליך משפטי מול גורם בעל סמכות.

53. בודאי שלא מדובר במבחן בינארי, ולא בכל מקרה שבו שוטר יבקש לתבוע בגין דיבה יש לראותו כמי שנהנה מכוח עודף. בהקשר זה אולי יהיה זה נכון להבחין בין התבטאויות בוטות שמתייחסות להתנהלותו של שוטר כאשר איננו בתפקיד (למשל סכסוך שכנים) לבין הליך שבמוקד שלו ביקורת על שוטר בתפקיד. בנוסף, וכדי למנוע הפצה של "פייק ניוז" ותיאוריות קונספירציה נגד שוטרים (השוו לפסק דינו של השופט עמית בעניין **וקנין**), יש לבחון אם במוקד ההליך, לצד הטרוניה על ההתבטאות, יש גם מחלוקת בעניין העובדות. כאשר בתי המשפט מצאו כי הטענות נגד השוטרים אינן מגובות עובדתית, הם סברו גם כי לא מתקיימים פערי כוחות בין הצדדים (למשל ת"א (בת ים) 58519-02-21 **גולצמן נ' נאור** (31.7.2024)). מקום שבו אין מחלוקת לעניין העובדות והשאלה היחידה היא אם

הביקורת כלפי התנהלות השוטר היא בוטה מידי, כבענייננו, נראה כי יש לתת משקל ליחסי הכוחות בין שוטר בתפקיד לאזרח המעז לבקרו.

54. לסיכום חלק זה, כפי שנקבע לאחרונה "לא קל לזהות תביעה ככזו שהיא למעשה 'תביעת השתקה', שהרי לעולם יסתיר התובע את כוונתו האמתית, אם יש כזו, בטענות שונות על הפגיעה בשמו הטוב ובזכויותיו. זיהוי תביעה שכזו מחייב הסתכלות רחבה על המחלוקות ויישום מבחנים שונים שהוצעו בפסיקה" (עניין **סוריאנו**). כאמור, בעניין **וקנין** נקבע, כי רשימת המאפיינים של תביעות השתקה איננה רשימה סגורה או מצטברת. בענייננו נראה כי מתקיימים מאפיינים מרכזיים של תביעות השתקה: שיח בעל חשיבות ציבורית, שימוש לרעה בהליכי משפט, ופערי כוחות בין הצדדים. לאור זאת, נראה כי הכף נוטה לסווג הליך זה כתביעת השתקה.

ח. התמודדות עם תביעות משתיקות

55. אף שאין בארץ חקיקת **anti-SLAPP** ייעודית, בתי המשפט והספרות פיתחו את הכלים הקיימים לשם התמודדות והרתעת תובעים מפני הגשת תביעות משתיקות או איום בהן:

56. סילוק על הסף – בתי המשפט פסקו כי דרך המלך להתמודדות עם תביעות השתקה היא מחיקתן על הסף. רתיעת בתי המשפט מסילוק על הסף מקורה בהגנה על זכות הגישה לערכאות (להרחבה על האיזון הראוי ראו **משתיק קול**, 56-58). אלא שמאחר שבתביעות השתקה, כאמור, ההליך הוא העונש, בהליכים אלו נדרש שינוי האיזון בין זכות הגישה לערכאות לבין חופש הביטוי ולזכותם של נתבעים להליך הוגן. בעניין **וקנין** עמד בית המשפט על חשיבותו של כלי זה, והיותו אמצעי מרכזי למיגור תופעת תביעות ההשתקה (עניין **וקנין**, פסקאות 28-40 לפסק דינו של השופט סולברג. ראו גם: ת"א (י-ם) 2376/08 **הוועידה לתביעות חומריות נ' מרוז**, פסקה 4 לפסק דינו של השופט סולברג (30.6.2010); תאלד גנאים, מרדכי קרמניצר ובועז שנור **דיני לשון הרע: הדין המצוי והדין הרצוי** 458 (2019); רוזן צבי, 307-308; רע"א (מחוזי י-ם) 18851-02-21 **התנועה למען איכות השלטון נ' ח"כ מיקי זוהר** (23.2.2021); ת"א (פ"ת) 12217-12-16 **בוגבו נ' שמס** (8.5.2018) (ערעור נמחק, ע"א (מחוזי מרכז) 21687-05-18); עניין **מכלוף**).

57. פסיקת פיצויים והוצאות משפט – רתיעת בתי המשפט ממחיקה על הסף, כמו גם הקושי הקיים לעיתים בהכרעה אם תביעה היא משתיקה טרם בירורים עובדתיים שנעשים במהלך ההליך, מותירה את פסיקת ההוצאות כאמצעי בולט, ואפשר לומר – כמעט יחיד, להתמודדות עם תביעות משתיקות. כך, בעניין **אם תרצו**, נקבע: "בית משפט זה מביע עמדתו כי ראוי לתביעה כגון דא שלא היתה מוגשת מלכתחילה, וראוי, כהנחיה נורמטיבית לעתיד, כי בתי המשפט יתנו דעתם לנושא **ההוצאות** בתביעות כגון דא". ואכן, בשורה של מקרים הוכר כי הוצאות הן אמצעי להתמודדות והרתעה מפני תביעות משתיקות (ת"א (פ"ת) 20306-06-19 **ריטרסקי נ' עיריית פתח תקווה** (7.1.2024); ת"א (קריות) 17653-02-23 **מקס מצברים נ' אדרי** (27.8.2024)). בעניין **וקנין** נקבע, כי "אפשרות פסיקתן של הוצאות **הולמות** הוזכרה גם באופן ספציפי, כאחד מכלי ההתמודדות עם תביעות השתקה". כן נקבע, כי מקום בו הוצאות נפסקות במקום סילוק על הסף, ולא לצדו, עליהן להיות גבוהות במיוחד, **לקיים קורלציה חזקה עם הסכום הנתבע, ואף להיות באותו שיעור**, וזאת כדי לגלם את "**החומרה שגלומה בתופעת תביעות ההשתקה, ואת הסלידה החברתית מהן**" (עניין **וקנין**, פסקאות 41, 43 ו-51, לפסק דינו של השופט

סולברג). עוד נקבע, כי מאחר שההליך עצמו מהווה איום על הנתבע, לא פעם זה מסכים להגיע לפשרה הכוללת הסכמות שלא ניתן היה לקבל בגדר הליך משפטי, כמו התחייבות לנסיגה ממאבק (שם, פסקה 48 לפסק דינו של השופט סולברג). קביעת עקרון כי תביעות השתקה יענו בפסיקת הוצאות הולמות וריאליות יש בה כדי ליישר את מפת התמריצים, להפוך את התביעה ללא כדאית כלכלית לתובע, ובמקביל לתמרץ את הנתבע המושתק לנהל את ההליך עד הכרעה ולא להיכנע לפשרה שעיקרה המשך פגיעה בחופש הביטוי (שם, פסקאות 47-49 לפסק דינו של השופט סולברג).

58. הקביעות בעניין **וקנין** מהדהדות פסיקות קודמות, שבהן, מקום בו הוכר כי מדובר בתביעות השתקה, הורו בתי המשפט על פסיקת הוצאות הולמות, בין היתר **בשיעור של 10% או 20% מסכום התביעה.** במקרה נוסף הושתו הוצאות לדוגמא בסך **250 אלף** ₪ (עניין **מכלוף**; ראה עוד: עניין **סוריאנו**; ת"א (מחוזי י-ם) 58400-12-14 **נציגות הבית המשותף 'המגדל' נ' אחים חסיד בע"מ** (8.6.2022). ראו גם: ת"א (ת"א) 42121-05-18 **פלוני נ' אופק** (4.9.2022), שם הושתו הוצאות בסך 80 אלף ₪ על התובעים). במקרה אחר, ולאחר שעמד בית המשפט על מסכת האימים שכללה הגשת התביעה בניגוד לסמכות המקומית, ריבוי הליכי סרק, מניעת מסמכים חשובים ומשיכת ההליכים, קבע כי "כזאת לא יעשה", והשית על התובעת הוצאות בסך **200 אלף** ₪ (עניין **החברה לאוטומציה**). בתביעת ההשתקה שהוגשה נגד העיתונאית שרון שפורר השית בית המשפט על התובעים הוצאות בסך **100 אלף** ₪ (ת"א (ת"א) 22755-06-14 **אורבן נדל"ן י.ד. בע"מ נ' שפורר**, פסקה 98 לפסק הדין (2.6.2020)).

59. הדברים תואמים את ההכרה כי תביעות השתקה מהוות שימוש לרעה בהליכי משפט, ואת החקיקה על פיה אלו מזכות את הצד שכנגד בהוצאות משפט (תקנה 151(ג) לתקנות סדר הדין האזרחי). בהתאם, נקבע כי על בתי המשפט למנוע ניצול לרעה של הליכי משפט, וזאת באמצעות הפיכת שימוש לרעה בהליכי משפט ללא כדאי כלכלית, בין היתר באמצעות השתת הוצאות משפט. תכלית פסיקת ההוצאות להבהיר, כי לשימוש לרעה בהליכי משפט "**יש מחיר, והוא יקר**" (רע"א 8921/20 **SKS Holding LLC נ' אורן** (31.5.2021)). במקרים אחרים נקבע, "**שיש מקום לבטא את העובדה שנוהל הליך סרק בפסיקת הוצאות**" (ת"א (ראשל"צ) 13442-11-21 **שלמה נ' גבעתי** (23.6.2024). ראו גם: ת"ק (קרית גת) 7163-02-16 **דהרי נ' לדרמן** (10.7.2016)).

ט. סיכום

60. תביעת דיבה של שוטר כלפי אזרחים לא יכולה להיות מסווגת כתביעת לשון הרע מהמניין. היא נגועה באופן אינהרנטי בפערי הכוחות שבין האזרחים לבין מי שאוחזים בכוח שלטוני אדיר, ואשר ביכולתם לשלול את החירות, האוטונומיה והכבוד של כל אחד ואחד. כפי שהוכר לא פעם, למשטרה שיקול דעת נרחב בפרשנות החוק: ההחלטה אם ואיך לאוכפו היא החלטה אשר נעשית במקום, ושיקול הדעת הולך ומתרחב ככל שיורדים בדרגות (**שימוש פסול בכוח במשטרת ישראל בראי המשפט**, 201). האפשרות הנגישה ביותר לציבור לפקח ולבקר את המשטרה היא באמצעות שיח ער ברשתות החברתיות.

61. לתביעות שמגישים שוטרים נגד אזרחים בגין התבטאויות ברשתות פוטנציאל רב לפגיעה בחופש הביטוי וליצירת אפקט מצנן. כך בפרט כאשר הדיון נוגע להתנהלות של שוטרים בהפגנות, ולפוטנציאל הפגיעה הכפול בחופש הביטוי (הן במהלך ההפגנה והן בעת ניסיון למשטר את השיח על יחס השוטרים למפגינים). בוודאי שלא מדובר בחזקה מוחלטת, ויש לאפשר לשוטרים להתגונן מפני טענות שיקריות

המוטחות בהם, ומפני הפצה של "פייק ניוז" ותיאוריות קונספירציה. עם זאת, נראה כי מקום בו אין מחלוקת לעניין העובדות, והשאלה היא מידת העילגות והגסות של הביקורת המוטחת בשוטר, יש להטות את הכף לטובת חופש הביטוי.

62. כך גם בעניינה של תביעה זו.